Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Minister M.F. Agema MA
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Behandeld door

Telefoonnummer

E-mailadres

Kenmerk
500952/1563377

Datum
31 oktober 2024

Onderwerp
Besluit afzien van NZa vragenlijst voor micro-zorgaanbieders

Geachte mevrouw Agema,

Met deze brief informeren wij u dat de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) momenteel onvoldoende draagvlak ziet voor de aanvullende vragenlijst van de NZa bij de jaarverantwoording voor micro-zorgaanbieders[1]. Dit heeft gevolgen voor de informatiepositie van de NZa. In deze brief gaan wij in op deze gevolgen en lichten wij in het verlengde hiervan het belang van toetredingsdrempels voor deze doelgroep toe.

Micro-zorgaanbieders grootste groep in het zorglandschap
De NZa werkt aan toegankelijke en betaalbare zorg voor alle inwoners van Nederland. Om de zorg toegankelijk te houden in alle regio's van Nederland, zijn niet alleen de grote zorginstellingen, maar ook de kleinste (hierna: micro-) zorgaanbieders van groot belang. Dit zijn vooral eerstelijnszorgaanbieders. Deze zorgaanbieders verzetten enorm veel werk om Nederlanders te voorzien van goede zorg. Micro-zorgaanbieders vormen samen het merendeel[2] van het totaal aantal zorgaanbieders in Nederland. Zij zijn dus onmisbaar in het zorglandschap.

Belang data micro-zorgaanbieders
De NZa houdt datagedreven en risicogestuurd toezicht. Dit betekent dat we op basis van informatie uit onder meer de jaarverantwoording tijdig kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen waar het gaat om toegankelijke, rechtmatige en betaalbare zorg. We kunnen deze informatie ook gebruiken om landelijk inzicht te geven in ontwikkelingen en risico's die de toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg raken, zodat dit bijvoorbeeld meegenomen kan worden in beleidsontwikkeling. Daarnaast benutten we de informatie om toe te zien op concrete overtredingen door individuele zorgaanbieders, zoals overtreding van het verbod op winstoogmerk of overtreding van de administratie- en declaratievereisten. Door een beperkte informatiepositie kan de NZa haar toezichthoudende taken minder goed uitvoeren. En minder goed toezicht biedt juist meer kansen voor niet-integere zorgaanbieders.

[1] Een zorgaanbieder is een micro-zorgaanbieder als hij twee opeenvolgende boekjaren aan minimaal twee van deze drie criteria voldoet: balanstotaal <= €450.000, netto-omzet <= €900.000 en werknemers < 10 fte.
[2] Momenteel is het onduidelijk hoe groot de groep micro-zorgaanbieders exact is.

De informatie over micro-zorgaanbieders die de NZa uitvraagt is ook relevant voor de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). De NZa deelt deze namelijk met de IGJ. De IGJ ziet toe op de kwaliteit en veiligheid van de zorg. Ook komt de informatie terecht in het dashboard Zicht op zorgaanbieders, dat gebruikt wordt door de partners van de Taskforce Integriteit Zorgsector (TIZ). In het dashboard is informatie over de jaarcijfers, netwerk en continuïteit van een zorgaanbieder in te zien. Als de informatie over micro-zorgaanbieders ontbreekt is het dashboard niet compleet.

Proportionele jaarverantwoording voor micro-zorgaanbieders
Om de administratieve lasten voor micro-zorgaanbieders te verlagen, nam de Tweede Kamer eerder dit jaar twee amendementen aan van lid Bushoff op de Verzamelwet VWS 2023. Het eerste amendement bepaalt (onder andere) dat voor micro-zorgaanbieders een apart verantwoordingsregime opgesteld mag worden in de Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg). Naar aanleiding van dit amendement heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een beperkte vragenlijst (drie vragen) en financiële verantwoording voor micro-zorgaanbieders opgesteld.

De NZa heeft van tevoren aangegeven dat er bij de uitwerking van de jaarverantwoording voor micro-zorgaanbieders een goede balans moet zijn tussen de noodzakelijke informatie voor gebruikers van de jaarverantwoording en de administratieve belasting voor de zorgaanbieders. Zoals we ook in onze uitvoeringstoets[3] concludeerden, heeft de beperkte vragenlijst echter directe impact op de informatiepositie van de NZa ten aanzien van micro-zorgaanbieders. Daarom waren wij voornemens om (een beperkt) aantal aanvullende vragen te stellen.

Adequate toetredingseisen
Het tweede amendement gaat over de uitbreiding van de vergunningplicht bij het starten van een zorginstelling. Daardoor geldt een vergunningplicht ook voor zorgaanbieders met minder dan tien zorgverleners. Dit is een belangrijke eerste stap in het opwerpen van adequate toetredingsdrempels. Om het effect te bereiken wat met het amendement wordt beoogd – het tijdig weren van niet-integere zorgaanbieders – moet nog wel nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de wijze waarop het aanvraagproces wordt ingericht. Deze oproep doen TIZ-partners in de recentelijk naar de Kamer gestuurde Jaarbrief[4]. Ook wordt nadrukkelijk de oproep gedaan om de vergunningplicht ook te laten gelden voor onderaannemers zodat inzichtelijk wordt wie de uitvoerende partij is van gedeclareerde zorg.

Door het beperkte aantal vragen in de jaarverantwoording mist de NZa belangrijke informatie om niet-integere micro-zorgaanbieders (‘zorgcowboys’) aan te pakken, wanneer deze eenmaal tot de zorgmarkt zijn toegetreden. Daarom is het extra belangrijk dat strenge toetredingsdrempels voorkomen dat deze zorgaanbieders de markt kunnen betreden.

Draagvlak aanvullende NZa vragen ontbreekt
In de communicatie over de jaarverantwoording voor micro-zorgaanbieders is, onder andere vanuit het ministerie van VWS, de afgelopen maanden benadrukt dat er sprake is van niet meer dan drie vragen. Dit staat ook zo in het amendement beschreven. Daarin miste de nuance dat dit alleen van toepassing is op de uitvraag vanuit de Regeling openbare jaarverantwoording WMG. De aanvullende vragen vanuit de NZa kwamen voor zorgaanbieders daardoor onverwacht. Dit bleek uit contact met diverse branchepartijen.

[3] Uitvoeringstoets Besluit houdende wijziging Regeling openbare jaarverantwoording (https://puc.overheid.nl/doc/PUC_771950_22).
[4] Jaarbrief aanpak zorgfraude van de Taskforce Integriteit Zorgsector d.d. 18 oktober 2024.

We zien dat op dit moment het draagvlak voor de aanvullende vragen van de NZa ontbreekt, zowel bij de zorgaanbieders als in de Tweede Kamer. Daarom zien wij nu af van de NZa vragenlijst voor micro-zorgaanbieders binnen de jaarlijkse verantwoording.

Gevolgen voor het toezicht op micro-zorgaanbieders
Wij zijn ons bewust van de administratieve belasting die extra vragen aan micro-zorgaanbieders hen opleveren, in een tijd waarin de aandacht juist naar de zorg zelf moet kunnen gaan. De NZa vindt het belangrijk dat voldoende draagvlak aanwezig is. Ons besluit om af te zien van de aanvullende uitvraag aan micro-zorgaanbieders, heeft wel gevolgen voor het uitvoeren van onze wettelijke taken. Deze gevolgen raken niet alleen het toezicht van NZa maar dus ook het toezicht van de IGJ en de kwaliteit van het dashboard Zicht op zorgaanbieders.

Zeer beperkt inzicht in grootste groep zorgaanbieders
De NZa zal nog steeds gebruik maken van de uit de jaarverantwoording beschikbare data. Met de beperkte cijfers uit de jaarrekening van de micro-zorgaanbieders kan de NZa nog wel een aantal indicatoren, onder andere liquiditeitsratio of solvabiliteitratio, berekenen. Deze ratio's geven aan in hoeverre zorgaanbieders in staat zijn om hun kortlopende of langlopende schulden af te lossen. Echter, dit geeft een zeer beperkt beeld van de financiële positie van micro-zorgaanbieders in Nederland. Zo ontbreekt informatie die inzicht geeft in personeel, zoals de totale personeelskosten. Gegevens over personeel en personeelskosten zijn belangrijk omdat deze informatie geven over de impact van personeel op de financiën van zorgaanbieders, en de verhouding tussen personeelskosten en opbrengsten van de zorgaanbieder. Zonder dergelijke aanvullende informatie mist de NZa indicatoren voor haar risicogestuurd toezicht op de grootste groep zorgaanbieders. De NZa zal hierdoor scherpe keuzes moeten maken in wat zij ten aanzien van deze doelgroep onderzoekt.

Mogelijkheid extra informatieverzoeken
Gelet op de uitvoering van wettelijke taken valt niet uit te sluiten dat de NZa later alsnog (ad hoc) aanvullende informatie zal gaan uitvragen bij micro-zorgaanbieders. Dit levert de betreffende zorgaanbieders meer administratieve belasting op dan wanneer de vragen binnen de jaarverantwoording gesteld kunnen worden. Ditzelfde geldt voor de IGJ.

Kwaliteit dashboard Zicht op zorgaanbieders beperkt
In opdracht van het ministerie van VWS hebben de NZa, IGJ en het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) het dashboard Zicht op zorgaanbieders gebouwd. Dit dashboard is een essentiële informatiebron voor de partijen uit de TIZ. Zij gebruiken het dashboard voor onderzoek naar mogelijke zorgfraude maar ook voor andere onderzoeken binnen de gezondheidszorg, zoals toegankelijkheid en financiële gezondheid van de zorgsectoren. Het wegvallen van onze aanvullende vragen binnen de jaarverantwoording voor micro-zorgaanbieders betekent dat het dashboard voor de TIZ-partners in die zin minder van waarde zal zijn bij de gezamenlijk beoogde efficiënte en effectieve aanpak van zorgfraude.

Dilemma
We zien in dit dossier terug dat de wens om administratieve lasten te verlichten op gespannen voet kan staan met het verzamelen van informatie die nodig is om ontwikkelingen in de toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg te volgen en onrechtmatig gebruik van zorggeld effectief aan te pakken. Wij vinden het belangrijk dat dit dilemma in het zorgveld en in de politiek aandacht krijgt. Wij vragen u ook nadrukkelijk oog te hebben voor dit dilemma bij beleidsontwikkeling en ons hierbij te betrekken.

Gezamenlijke opdracht
De zorgkosten stijgen ieder jaar en de toegankelijkheid en continuïteit van zorg staan onder druk. Zonder inzicht in de totale zorgmarkt, waarvan micro-zorgaanbieders de grootste groep vormen, kan de NZa in de toekomst mogelijk niet voldoen aan haar wettelijke taken.

In 2025 zetten wij onze gesprekken voort, met de zorgaanbieders, onze TIZ-partners en het ministerie van VWS. Onze gezamenlijke opdracht is het vinden van een goede balans tussen onze informatiebehoefte als toezichthouder en de administratieve belasting voor zorgaanbieders. Strengere eisen bij toetreding tot de zorgmarkt bieden voor ons kansen om de verantwoordingseisen aan te passen. Zo kunnen integere zorgaanbieders hun tijd besteden aan wat het allerbelangrijkste is: de zorg.

Hoogachtend,
Nederlandse Zorgautoriteit,

mw. drs. G.J.C.M. Engwirda-Kromwijk
voorzitter Raad van Bestuur